

**ПРЕПОРУКА Rec(2004)20 КОМИТЕТА МИНИСТРА ДРЖАВАМА ЧЛАНИЦАМА
О СУДСКОМ ПРЕИСПИТИВАЊУ УПРАВНИХ АКТА ***

***незванични превод Правосудне академије**

*(усвојена од стране Комитета министара 15. децембра 2004. године на 909. састанку
заменика министара)*

Комитет министара, на основу члана 15. тачка б Статута Савета Европе,

Имајући у виду да је циљ Савета Европе постизање већег јединства међу његовим чланицама;

Подсећајући на члан 6 Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, према којем „свако има право да његов случај буде правично и јавно размотрен у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом“, као и на релевантну судску праксу Европског суда за људска права у управним споровима;

Сматрајући да је делотворно судско преиспитивање управних аката ради заштите права и интереса појединаца суштински елемент система заштите људских права;

Имајући у виду да је неопходно успоставити равнотежу између легитимних интереса свих страна ради обезбеђивања поступка без одлагања, као и ефикасне и делотворне јавне управе;

Узимајући у обзир резултате праћења испуњавања обавеза држава чланица у области „функционисања правосудног система“ и одлуку коју су заменици министара донели на свом 693. састанку од 12. јануара 2000. године о могућности и обиму судског преиспитивања управних одлука;

У светлу закључака Прве конференције председника врховних управних судова Европе, чија је тема била „Могућност и обим судске контроле управних одлука у државама чланицама“, одржане у Стразбуру 7. и 8. октобра 2002. године;

Узимајући у обзир правне инструменте Савета Европе у области управног права, а нарочито Резолуцију (77) 31 о заштити појединца у односу на акте управних органа;

Имајући у виду Препоруку бр. R (94) 12 о независности, ефикасности и улози судија;

Подсећајући на Препоруку Rec(2003)16 о извршењу управних и судских одлука у области управног права;

Настојећи да ојача владавину права и људска права, као темељне вредности правних система држава чланица Савета Европе;

Настојећи да обезбеди делотворан приступ судском преиспитивању управних аката;

Уверен да су и други облици контроле управних аката, који могу обухватити интерну жалбу управним органима и контролу од стране институције омбудсмана, као и прибегавање алтернативним начинима решавања спорова предвиђеним Препоруком Rec(2001)9 о алтернативама судском поступку између управних органа и приватних лица, корисни за унапређење функционисања судова и делотворну заштиту права сваког лица,

препоручује владама држава чланица да у својим националним правним системима и пракси примењују начела наведена у наставку.

А. Дефиниције

За потребе ове препоруке:

1. Под „управним актима“ подразумевају се:
 - a. правни акти, како појединачни тако и нормативни, као и материјалне радње управе предузете у вршењу јавних овлашћења које могу утицати на права или интересе физичких или правних лица;
 - b. ситуације у којима орган управе одбија да поступи или пропусти да поступи у случајевима када је дужан да покрене или спроведе одређени поступак по поднетој представи.
2. Под „судским преиспитивањем“ подразумева се испитивање и утврђивање законитости управног акта од стране суда и предузимање одговарајућих мера, изузев преиспитивања које врши уставни суд.

Б. Начела

1. Обим судског преиспитивања
 - a. Сви управни акти треба да подлежу судском преиспитивању. Такво преиспитивање може бити непосредно или путем приговора незаконитости.
 - b. Суд треба да буде овлашћен да испитује сваку повреду закона, укључујући ненадлежност, повреду правила поступка и злоупотребу овлашћења.
2. Приступ судском преиспитивању
 - a. Судско преиспитивање треба да буде доступно физичким и правним лицима у погледу управних аката који непосредно утичу на њихова права или интересе. Државе чланице подстичу се да размотре могућност да приступ судском преиспитивању буде омогућен и удружењима или другим лицима и телима овлашћеним за заштиту колективних или интереса локалне заједнице.
 - b. Од физичких и правних лица може се захтевати да претходно исцрпе правна средства предвиђена националним правом пре него што покрену поступак судског преиспитивања. Трајање поступка за коришћење таквих правних средстава не сме бити прекомерно.
 - c. Физичким и правним лицима треба омогућити разуман рок за покретање поступка судског преиспитивања.
 - d. Трошкови приступа судског преиспитивања не смеју бити такви да обесхрабрују покретање поступка. Бесплатна правна помоћ треба да буде доступна лицима која немају неопходна финансијска средства када то захтевају интереси правде.
3. Независан и непристрасан суд
 - a. Судско преиспитивање треба да врши суд установљен законом, чија су независност и непристрасност гарантоване у складу са одредбама Препоруке бр. R (94) 12.
 - b. Тај суд може бити управни суд или део редовног судског система.
4. Право на правично суђење
 - a. Рок у коме суд доноси одлуку треба да буде разуман, имајући у виду сложеност сваког појединачног предмета и процесне радње или одлагања која се могу приписати странкама, уз поштовање начела контрадикторности.

- b. У поступку мора постојати једнакост оружја између странака. Свакој странци треба пружити могућност да изложи свој случај, а да не буде стављена у неповољнији положај у односу на другу странку у поступку.
- c. Осим ако национално право не предвиђа изузетке у важним случајевима, управни орган треба да стави суду на располагање документа и информације релевантне за предмет.
- d. Поступак треба да се води уз обезбеђење начела контрадикторности. Сви докази које суд прихвати треба, по правилу, да буду доступни странкама ради контрадикторног расправљања.
- e. Суд треба да буде у могућности да испита сва правна и чињенична питања релевантна за предмет који су странке изнеле.
- f. Поступак треба да буде јаван, осим у изузетним околностима.
- g. Пресуда треба да буде јавно објављена.
- h. Пресуда мора бити образложена. Судови треба довољно јасно да назначе разлоге на којима заснивају своје одлуке. Иако није неопходно да суд одговори на сваку тврдњу или навод изнет у поступку, поднесак који би, ако би био прихваћен, био одлучујући за исход предмета захтева посебан и изричит одговор.
- i. Одлука суда који врши преиспитивање управног акта треба, пре свега у важним предметима, да подлеже жалби вишем суду, осим ако се предмет непосредно износи пред виши суд у складу са националним законодавством.

5. Делотворност судског преиспитивања

- a. Ако суд утврди да је управни акт незаконит, треба да располаже овлашћењима неопходним за исправљање настале ситуације тако да она буде у складу са законом. Суд треба да буде надлежан да укине управну одлуку и, ако је потребно, врати предмет управном органу ради доношења нове одлуке која је у складу са пресудом. Такође, треба да буде надлежан да од управног органа захтева извршење одређене обавезе када је то примерено.
- b. Суд такође треба да буде надлежан за досуђивање трошкова поступка и накнаде штете у одговарајућим случајевима.
- c. Неопходна овлашћења за обезбеђивање делотворног извршења судске пресуде треба да буду доступна у складу са Препоруком Rec(2003)16.
- d. Суд треба да буде надлежан да одреди привремене мере заштите до окончања поступка.